

ПРОГРАМА
розвитку кафедри регіональної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на 2022-2027 рр.

1. Загальні відомості про кафедру

У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, на виконання Указу Президента України «Про впорядкування використання об'єктів державної власності, що перебувають в управлінні Державного управління справами» №487/2020 від 5.11.2021 р., було здійснено ряд трансформаційних заходів та утворено Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (ННІ ПУДС), який є правонаступником Національної академії державного управління при Президенті України (НАДУ). Використовуючи кращі здобутки НАДУ для розвитку інноваційної системи освіти для державних службовців, посадових та виборних осіб місцевого самоврядування ННІ ПУДС став потужною базою для підготовки кадрів сфери публічного управління. Кафедра регіональної політики, заснована в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка у складі ННІ ПУДС у 2021 р. Спираючись на досвід та вже набутий потенціал, кафедра ставить за мету адаптувати напрацювання Київського національного університету імені Тараса Шевченка, примножити та використовувати їх навчальній, науковій та методичній діяльності.

Зважаючи на значущість процесів забезпечення безперервної підготовки управлінських кадрів для сфери територіального розвитку в умовах децентралізації та більш широкого, цілісного комплексу суспільних трансформацій, в 2021 році ННІ ПУДС було запроваджено розроблену кафедрою регіональної політики освітньо-наукову програму «Місьцеве самоврядування» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

2. Результати, які кафедра регіональної політики вже має:

- у складі кафедри працює 28 професіоналів: викладачів-практиків, кожен з яких, крім фундаментальних наукових здобутків, має значний досвід діяльності у органах публічного управління, та які спираються на 25-річний досвід попередньої роботи;
- розроблено інноваційну освітньо-наукову програму «Місьцеве самоврядування» (рівня підготовки «магістр»);
- використовується широка база практики в (ОМС, ЦОВВ, ОДА, РДА та ін);

– цього річ захищають магістерські роботи вже понад 200 випускників, які успішно реалізують набуті знання та навички у сфері публічного управління.

3. Місія кафедри регіональної політики полягає у підготовці конкурентоздатних та відповідальних висококваліфікованих управлінських кадрів, фахівців у галузі публічного управління та адміністрування, здатних на високому рівні організувати та здійснювати професійну діяльність, спроможних розробляти, аналізувати і реалізувати державну регіональну політику, творчо й ефективно здійснювати покладені на них функції; проведенні наукових досліджень та здійсненні науково-експертного супроводу здійснення законотворчої діяльності у сфері регіональної політики, місцевого самоврядування.

Реалізація місії кафедри є невід'ємною складовою місії університету, як класичного вищого навчального закладу дослідницького типу і передбачає забезпечення високої якості освіти та наукових досліджень, їх нерозривної інтеграції і поєднання з інноваційною діяльністю у сфері публічного управління та адміністрування; здатності представляти результати навчальної і наукової роботи в конкурентному комунікативному середовищі, орієнтації наукових здобутків на практичне застосування у сфері територіального розвитку.

4. Перспективи розвитку кафедри

Програма розвитку кафедри регіональної політики відповідає Стратегічному плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2018-2025 роки, розвитку Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби та зорієнтована на виконання положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науковотехнічну діяльність», відповідає трендам розвитку законодавства у сфері публічного управління та адміністрування і розрахована на п'ятирічну перспективу.

Зважаючи на спрямованість кафедри, її наявний кадровий потенціал та історію, пріоритетними напрямками подальшого розвитку кафедри регіональної політики визначено такі, як:

- розвиток людського потенціалу науково-педагогічних працівників кафедри;
- розвиток освітньо-наукових та освітньо-професійних програм;
- розбудову комплексу програм підвищення кваліфікації для посадових і виборних осіб місцевого самоврядування, службовців ОМС та їх реалізацію через запровадження інтенсивних курсів підвищення кваліфікації;
- навчально-методичне забезпечення освітніх програм відповідно до сучасних умов провадження освітньої діяльності;

- орієнтація наукових інтересів науково-педагогічних працівників кафедри на пріоритетні напрями світового розвитку науки і техніки задля упровадження відповідних інновацій у вітчизняну науку публічного управління та адміністрування, освіту та практику управління розвитком територій;

- інтернаціоналізація освітньої та наукової діяльності кафедри, зокрема, шляхом формування потужного прошарку міжнародних публікацій;

- інтенсифікація використання комунікативного потенціалу кафедри.

На даний час на кафедрі регіональної політики працюють 13 працівників з докторським ступенем, 15 працівників з ступенем кандидата наук. Вони є високопрофесійними НПП, кожен з яких має значний досвід взаємодії з органами публічного управління різного рівня – від Верховної Ради України і ЦОВВ, у т.ч., Мінрегіон, до місцевих органів публічного управління – обласні, районні, сільські, селищні і міські ради; місцеві державні адміністрації (у т.ч. КМДА), Центрів надання адміністративних послуг, тощо.

Тому, ті навчальні дисципліни, які розробляються колективом кафедри, є актуальними, адже відповідають трендам суспільних запитів, практикоорієнтованими та затребуваними на ринку освітніх послуг, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації у сфері публічного управління та адміністрування. Кожен викладач адаптує до потреб конкретної аудиторії свої лекції, практичні/семінарські заняття, наукові дослідження, які вибудовані на фундаменті потужного методологічного комплексу та зорієнтовані на досягнення конкретного результату.

НПП кафедри постійно підвищують свою кваліфікацію, шляхом участі у спільних міжнародних проектах, проходженні стажувань, різноманітних комунікативних заходах тощо.

Водночас, задля забезпечення домірності процесів розвитку кафедри трендам суспільного буття, колектив кафедри регіональної політики зорієнтований на перманентний розвиток та самоудосконалення, що відображено у наступних підходах, згідно з якими передбачено необхідність:

- постійно удосконалювати професійні навички (у т.ч. soft skills) НПП та аспірантів/докторантів кафедри, які несуть у собі потенціал майбутнього розвитку кадрового складу Інституту, шляхом участі у міжнародних освітніх проектах і програмах, які забезпечує Київський національний університет імені Тараса Шевченка через реалізацію програм академічної мобільності (2022-2027 роки);

- ініціювати та організовувати на високому професійному рівні комунікативні та освітньо-наукові заходи (конференції, круглі столи, семінари, тренінгові програми та ін.) з проблем публічного управління та адміністрування спільно з колегами з закладів вищої освіти та наукових установ інших країн (2022-2027 роки);

- сприяти поширенню практик викладання англійською мовою окремих дисциплін шляхом корегування навчального навантаження науково-педагогічних працівників в межах можливого коридору норм навантаження,

затвердженого в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (2022-2027 роки).

НПП кафедри регіональної політики, крім освітньо-наукової програми магістерського рівня «Місьцеве самоврядування», яка розроблена та запроваджена на кафедрі, викладають освітні курси здобувачам за освітньо-професійною програмою бакалаврського рівня «Урядування у публічній сфері», за освітньо-професійною програмою магістерського рівня «Публічне управління та адміністрування (для державних службовців)», освітньо-науковими програмами «Державна служба», «Публічне управління та адміністрування».

Професорсько-викладацький склад кафедри регіональної політики також забезпечує викладання ряду дисциплін освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Перспектива розвитку вбачається у необхідності запровадження освітньо-професійної програми магістерського рівня підготовки «Місьцеве самоврядування» для заочної форми підготовки, що має підвищену практичну орієнтованість. В широкому розумінні, перспективами розвитку комплексу освітньо-професійних та освітньо-наукових програм є оновлення змісту освітніх компонентів відповідно до сучасних досягнень науки та управлінської практики, зокрема, на основі рекомендацій ради роботодавців та моніторингу ринку праці (2022-2027 роки).

Значні перспективи відкриває співпраця Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка та його невід'ємної складової - кафедри регіональної політики - з профільним Комітетом Верховної Ради України, Всеукраїнськими асоціаціями органів місцевого самоврядування та Всеукраїнською асоціацією Центрів надання адміністративних послуг. Першими результатами такої співпраці стали розроблені, освітньо-наукова та освітньо-професійна програми магістерського рівня «Місьцеве самоврядування»; комплекс програм довгострокового та короткотермінового підвищення кваліфікації кадрів, зокрема - для впершепризначених посадових осіб місцевого самоврядування (за замовленням НАДС).

Зважаючи на ряд викликів зовнішнього середовища, у т.ч. пандемію, до актуальних задач розвитку кафедри належить необхідність поширення практик застосування змішаних форм навчання, які передбачають гармонійне збалансування очних та віддалених/дистанційних форм проведення аудиторних занять. У зв'язку із вищевикладеним, визначено як актуальне задання розвитку кафедри, забезпечення можливості використання у дистанційному форматі наявних підручників, посібників, інших навчально-методичних матеріалів. Водночас, з метою формування повноцінних можливостей для освітнього процесу, є необхідною розробка цілісних комплексів навчально-методичного

забезпечення викладання дисциплін у електронному форматі, з урахуванням необхідності адекватного контролю та моніторингу науково-навчального процесу в цілому. Це є завданням на короткострокову перспективу - до 2023-2024 навчального року.

Хоч кафедра регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка функціонує лише з 1 липня 2021 р., але професорсько-викладацький її колектив, маючи досвід понад 25 років науково-освітньої та експертно-консультативної діяльності у сфері територіального розвитку, вибудовує роботу на основі наявних та нових напрацювань. Так, НПП кафедри є відомими в державі вченими, викладачами та експертами, фокус досліджень яких охоплює широкий спектр проблем публічного управління та адміністрування в розрізі територіального управління, регіональної політики, місцевого самоврядування.

Актуальність функціонування кафедри регіональної політики пов'язана у першу чергу з необхідністю створення та реалізації навчальних програм професійного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб формування і реалізації державної політики, орієнтованої на територіальний розвиток:

- 1) державної регіональної політик, яка поєднує такі складові: секторальну (галузеву); територіальну (просторову); управлінську.
- 2) державної політики у сфері місцевого самоврядування. Так, у місцевому самоврядуванні діяльність посадових осіб, які професійно навчаються чи проходять підготовку і перепідготовку, спрямовується на протидію викликам, які потребують ефективного та швидкого реагування:
 - відсутність чіткого розподілу повноважень між рівнями, органами та посадовими особами місцевого самоврядування;
 - не завжди ефективне використання комунальної власності, земельних ресурсів, патерналізм у відносинах з населенням;
 - недоліки кадрової політики, системи підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації посадових осіб, службовців органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад;
 - нерозвиненість незалежного суспільного сектору соціальних ініціатив і соціальної економіки з виробництва соціальних, культурних, побутових, інформаційних та інших послуг для населення; невикористання ресурсного потенціалу цього сектору у місцевому розвитку;
 - нерозвиненість форм прямої демократії, відсутність у жителів навичок безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення;
 - соціальна дезінтегрованість територіальних громад та неспроможність жителів до солідарних дій із захисту своїх прав і відстоювання інтересів у співпраці з органами місцевої влади та досягненню спільних цілей розвитку спільнот;

– складна демографічна ситуація у більшості територіальних громад та погіршення кількісних та якісних параметрів людських ресурсів;

– криза комунальної інфраструктури, загрозлива зношеність теплових, водно-каналізаційних, водопостачальних мереж та житлового фонду.

На подолання вказаних проблем орієнтовані програми кафедри – від навчально-наукових до програм підвищення кваліфікації.

Кафедра забезпечує керівництво підготовкою дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук. У цьому контексті є доречним здійснювати розвиток за такими напрямами:

– інтенсифікувати зв'язок наукових досліджень з практичними потребами органів публічного управління, зокрема, Верховною Радою України, ЦОВВ, місцевими радами та місцевими державними адміністраціями, Асоціаціями органів місцевого самоврядування та Асоціацією Центрів надання адміністративних послуг, іншими профільними для кафедри Асоціаціями, задля забезпечення упровадження результатів фундаментальних досліджень у практику;

– активізація співпраці викладачів кафедри з іншими підрозділами Київського національного університету імені Тараса Шевченка задля постійного обміну методологічними підходами у наукових дослідженнях, що, на основі принципу емерджентності, сприятиме підвищенню ефективності та інноваційності у науково-дослідній та освітній роботі кафедри (2022-2027 роки);

– орієнтованість наукової діяльності кафедри на стратегічні вектори державотворення; забезпечення домірності наукових розвідок трендам світової науки, задля уможливлення участі у наукових дослідженнях спільно з науковими колективами та участі в конкурсах та грантових програмах Міністерства освіти і науки України, Національного фонду наукових досліджень, Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» (Horizon Europe) на період 2022–2027 роки та інших.

НПП кафедри є членами редакційних колегій ряду потужних наукових фахових видань, у т.ч. тих, що належать до баз Scopus Web of Science; є членами редколегії рецензованого наукового журналу з відкритим доступом «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління». Плануємо заснувати у межах Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби нове фахове видання за спеціальністю 281- Публічне управління та адміністрування, для опублікування результатів наукових досліджень здобувачами освіти третього рівня (доктор філософії) та науково-педагогічними працівниками кафедри (в період до 2027 р.).

Водночас, задля забезпечення домірності процесів розвитку кафедри до темпів еволюції суспільної свідомості, наукового потенціалу вітчизняної спільноти вчених у галузі публічного управління та адміністрування планується

забезпечити інтенсифікацію публікаційної діяльності НПП, аспірантів та докторантів, у т.ч. – у наукових фахових міжнародних виданнях, зокрема, тих, які включено до наукометричних баз **Scopus** та/або **Web of Science** (2022-2027 роки). Вказані процеси сприятимуть зростанню світових рейтингів Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, невід'ємною частиною якого є кафедра.

У науково-прикладній площині діяльності, перспективи розвитку кафедри вбачаються у сфері формування науково-комунікаційної платформи для полілогу суб'єктів розвитку місцевого самоврядування, що сприятиме формуванню та реалізації консолідаційних процесів територіального розвитку, як міжмуніципальних та міжрегіональних, так і транскордонних.

Кафедра регіональної політики тісно співпрацює з органами публічного управління різних рівнів, які є базами практики для здобувачів. За останній період підписано Угоду про співпрацю з Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних та обласних рад», передбачається підписання Меморандуму про співпрацю з Всеукраїнською асоціацією Центрив надання адміністративних послуг, рядом органів публічного управління.

Водночас, перспективними напрямками розвитку у контексті співпраці з органами публічного управління є:

- участь у підготовці пропозицій щодо формування та реалізації державної регіональної політики, державної політики у сфері місцевого самоврядування (2022-2027 роки);
- наукове, експертне та методологічне сприяння у підготовці та виконанні програм і заходів у зазначених сферах (2022-2027 роки);
- консультативно-методологічна та експертна підтримка органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації державних стратегій, програм, програм відповідного регіонального, субрегіонального та місцевого рівнів згідно профілю кафедри (2022-2027 роки).

Основними напрямками розвитку кафедри регіональної політики у сфері міжнародного співробітництва є участь науково-педагогічних працівників кафедри у міжнародних науково-комунікативних заходах, налагодження співпраці із зарубіжними університетами з метою сприяння розвитку процесів стажування викладачів кафедри та їх залучення до виконання спільних міжнародних наукових проектів.

5. Основні умови успішного здійснення програми. Кафедра регіональної політики активно функціонує у комунікативному просторі, висвітлюючи свою діяльність за допомогою ряду ресурсів. Перспективними напрямку розвитку цього спрямування є:

- модернізація веб-сторінки кафедри відповідно до сучасних вимог (використання української та англійської мови, створення персональних сторінок викладачів, стрічки новин тощо) (2022 – 2023 роки);

– створення профілів кафедри у загальних та професійних соціальних мережах (Facebook, LinkedIn) з метою систематичного висвітлення освітніх, наукових та культурних подій з життя університету (2022 – 2023 роки).

Виконання програми розвитку кафедри регіональної політики буде здійснюватись шляхом цілеспрямовано побудованої низки заходів, визначених у часі, та з урахуванням запланованої взаємодії з іншими суб'єктами. На концептуальному рівні передбачена також активна взаємодія з елементами екзогенного середовища; вибудовування ефективної конфігурації у ендогенному середовищі університету.

На прикладному рівні передбачено оптимізацію навчального процесу, активізацію участі НПП кафедри у якості експертів з аналізу проектів державної політики у сфері місцевого самоврядування та регіональної політики, в роботі постійно діючих спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій та разових спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Є необхідним системне забезпечення стажування НПП кафедри як в органах публічного управління, так і університетах в Україні та зарубіжних країнах. Доречною вбачається постійна представленість колективу кафедри у міжнародних науково-комунікативних заходах задля сприяння формуванню позитивного іміджу університетської наукової спільноти, що, своєю чергою, впливатиме на оптимізацію процесів участі у вітчизняних та міжнародних конкурсах щодо одержання грантів на здійснення наукової та освітньої діяльності згідно профілю кафедри та розбудові консолідаційних зв'язків.

Програму розвитку кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка підготувала доктор наук з державного управління, професор Колтун В.С.

Програма обговорена та прийнята за основу рішенням кафедри регіональної політики (витяг із протоколу засідання кафедри регіональної політики № 15 від 07.12.2021 р.).

В.о. завідувача кафедри регіональної політики,
доктор наук з державного управління, професор

Вікторія КОЛТУН